

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Tempore

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, 1631

Triformiter est Deus diligendus, Sermo

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47044](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47044)

T. VI
21

deuota voluntate impulsus, quæ nulla lege arctatur aut constringitur. Est, inquam, quod possit offerri gratum Deo, tamen si non sit præceptum, sed arbitrium, nec etiam ita lucide inueniatur illud expressum in scriptura, modo non sit contrarium scripturæ: quia contradicentibus Lutheranis omnibus Christus dicit: Si quid supererogaueris, cum rediero, reddam tibi. Hæc dicens denuo ad legisperitum conuersus, interrogationem facit.

Quis horum trium videtur tibi proximus fuisse illi, qui incidit in latrones? At ille dixit: Qui fecit misericordiam in illum. Et ait illi Iesus: Vade, & tu fac similiter.

Proximum nostrum dici omnem hominem.

Per hanc interrogationem & legisperiti responsionem conclusit eundem Dominus, quo intelligeret non solum Iudæum aut amicum, sed omnem quoque hominem suum esse proximum: quandoquidem hic. Samaritanus ratione compassionis ac beneficii non potuit negari illi fuisse proximus, qui incidit in latrones. In siue itaque Dominus illi dicit: Vade, & tu fac similiter. Quasi dicat: Quomodo fateris (& reuera est) illi qui in latrones incidit, fuisse proximum eum qui in ipsum misericordiam fecit: ita tu quoque, si quis tua egerit ope, omni homini te adiutorem præbe, intelligens super egenum & pauperem, quem tibi æstimes proximum. Hoc idem largiatur nobis Dominus noster Iesus Christus, vt quomodo scire, ita quoque implere valeamus ad ipsius laudem, qui est benedictus in secula, Amen.

Psal. 40.

SERMO IN EADEM DOMINICA.

Triformiter est Deus diligendus.

Magister, quid faciendo vitam æternam possideo? Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex omnibus viribus tuis, & ex tota mente tua. Luca X. Magna res, charissimi, est charitas, sine qua non potest homo saluari, cum qua non potest damnari. Qua habita habentur omnia: qua non habita desunt omnia. Neque enim seruus Dei esse potest humilis eo modo, quo Christianus esse debet humilis, vt scilicet humilitas sit eius accepta Deo ac meritoria, nisi habeat charitatem. Non potes, inquam, esse patiens, non potes esse mitis, aut castus sine charitate. Sic nulla virtus est virtus sine charitate. Est igitur charitas omnibus nobis maximè necessaria. Describitur autem nobis hodie, cuiusmodi esse debeat. Neque enim omnis amor est charitas. Diligunt enim se homines, vt homines, vel quia eadem gente, vel ex eodem sanguine nati, vel eiusdem artis, eiusdem professionis, in vna domo familiares, aut eiusdem nature & voluntatis. Itaque varia hæc & multiplex ratio diligendi multiplicem quoque generat dilectionem. Vna est ratio charitatis, diligere Deum in Deo, diligere ipsum propter ipsum & propter nihil aliud, hominem verò diligere propter Deum. Deus itaque causa & finis sit, quare Deus proximusque diligitur. Et hæc est charitas. Hæc charitas seu dilectio moueat os ad loquendum, manus ad operandum, pedesque ad ambulandum, quo impleantur præcepta Dei. Non enim rectè præcepta Dei implet, nisi diligas. Huius charitatis canon nobis præscribitur, quando dicit: Diliges Dominum Deum tuum, ex toto corde tuo,

Charitas quam sit magna res.

Charitatis ratio vna, quæ.

Charitatis canon quis sit.

de tuo, & ex tota anima tua, & ex omnibus viribus tuis, & ex omni mente tua. Hic est scopus finisq; perfectionis nostræ, vltra quem excedere non possumus. Quem etiam in hac vita nunquam attingimus. Semper enim habemus quo in perfectiora nos extendamus. Semper spatium nobis restat quo in charitate crescimus, quando dicitur, ex toto corde. Benignissimus enim Deus, qui est laudabilis, imo & amabilis nimis, mandata sua nobis præcepit custodiri nimis, vt semper inueniamus quod nobis deficit, semper defectum nostrum plangamus, semper nobis restet, quod nondum apprehendimus, ad quod anhelemus. Haudquaquam tamen transgressores iudicabuntur præcepti in hac vita, si diligimus hic Deum, licet non ad illum scopum, nec ad mensuram nobis præfixam in hac vita, sed in futura vita pertingamus, dum tamen in continuo proficiendi & Deum magis diligendi desiderio perseueramus, dum crescere in charitate contendimus. Itaque diligendus est Deus tripliciter: Primo integre, quod hic dicitur, ex toto corde. Quid est, inquis, Deum diligi integre, seu ex toto corde? Si de hac vita responderi oportet, quomodo hic mandatum hoc possibile est impleri, dicendum est: Sic dilige Deum, vt nulli rei sit magis cor tuum inclinatum, quam ad Dominum Deum tuum. Dilectio hæc ad salutem necessaria est, que si in te fuerit, sufficit quidem ad salutem, sed non sufficit ad perfectionem. Porro pro statu paritæ, est omnis motus animæ, omnes vires animæ, & quicquid in homine est, absorberi in Deum, vt nihil extra Deum sit, sed totum in Deo. Hic verò (vt dixi) diligere Deum ex toto corde, est nulli rei esse magis inclinatum, quam Deo: nec in vlla re alia delectari, hoc est, quiescere, aut in ea dilectionis suæ finem ponere, quam in Deo. Non in cibo, non in potu, non in vxore aut liberis, nec in opibus aut honoribus. Nam si in aliquo horum occupatus fuerit amor cordis tui, non ex toto corde amas Deum. Dicit quis: Quomodo non possum delectari in cibo, in potu, & in alijs, quorum sine delectatione non est vsus? Velim nolim esurientem me delectatibus, tamen si aridus duntaxat foret panis. Dicendum, quod te delectatibus, aut licitum aliud, nihil adhuc est periculi, quamdiu delectationem non queris. Non præcepit Deus, ne cibis delecter, sed præcepit, ne tu delectationem aliam in creatura queras, quam eam quæ est ex Deo, siue in Deo, siue propter Deum. Aliud est sentire delectationem, aliud amare, aliud est tolerare, aliud querere delectationem. Itaque sentire delectationem nemo prohibetur: quandoquidem re vti delectabili absque delectationis perceptione, non est materiale, aut possibile homini sano, aut bene (vt esse debet homo) ordinato. Quocirca re licenter vti potest delectabili, imo etiam ordinate eandem secundum Deum & infra Deum diligere potes, non quia delectabilis, sed quia necessaria tibi est: quia non dictum est tibi, vt nulla te res delectet, sed vt nulla te res æque aut magis delectet, quam Deus. Quod tamen sane quoque est intelligendum. Multæ enim res magis delectant absque periculo, quam Deus, puta pater, mater, vxor, aut proles, sed hoc est iuxta sensum carnis, non iuxta iudicium rationis. Nam licet vxor tua, quo ad sensum dilectionis carnalis seu cordialis, quæ sentitur, suauior sit cordi tuo quam Deus, non est tamen præstantior in corde tuo, iuxta dilectionem rationis, quandoquidem mille vxores,

Psalm. mt.

Diligendus quomodo sit Deus trifor-miter.

Dilectio necessaria & sufficiens ad salutem, qua sit.

Delectatio creaturarum quando non sit periculosa.

T. VI
21

Amor crea-
turarum qui-
bus impedi-
at amorem
Dei.

milliesque offendere mallet quam vnum Deum. Impedit tamen amor hic
creaturarum, etiam si non sit contra Deum, vehementer Dei purum amo-
rem. Amor enim Dei purus non est, quamdiu aliquid de amore creatura-
rum, quod propter ipsum non fuerit, mixtum est. Pluma namque non adeo
potest in altum volare, dum fece terrena, aut luto est inquinata, seu agglu-
inata, vt volat ab omni sorde, feceque aliena ac libera. Idcirco sanctus ait
Augustinus: Minus te Domine amat, qui tecum aliquid amat, quod propter
te non amat. Circumcidendus igitur est amor Dei ab omni alio amore, iux-
ta illud Deuteronomij: *Circumcidit Dominus cor tuum, & cor semini tui, vt dili-
gas Dominum Deum tuum, ex toto corde tuo.* Vult autem totum cor tuum habe-
re Deus, quia vt Augustinus ait, Totum te exigit, qui totum te fecit. Et cui
sanctius, cui vtilius, quæso cor tuum potes offerre, quam Deo? Aurum & vas
quodcumque aliud, quando offertur, purgatur, vt mundum decensq; offerat-
ur. Tu quoque Deo offeras oportet amorem mundum, & ab omni alio a-
more purgatum. Secundo, diligendus est Deus fideliter, quomodo ipse fide-
liter dilexit nos. Quæsiuit enim vtilitatem nostram. Nos vero, quia eius vti-
litatem non possumus querere, queramus fideliter eius gloriam, benepla-
citum & honorem. Hoc autem applicari potest, vt dicatur Deus ex tota ani-
ma diligi, quandoquidem ex tota anima adeo fideliter dilexit nos, vt ani-
mam suam potius sineret à corpore suo separari, quam nostras à se animas
diuidi pateretur. Quare Deum quoque nostrum vita debemus habere cura-
riorem: vt si alterum necesse fuerit, potius amittamus vitam, quam Deum.
Fidelis namque amor omne tormentum superat. Nam de hoc fideli amore
à sponso dicitur: *Fertis est vt mors dilectio*: quia propter Christi dilectionem
etiam mors ipsa contemni, hoc est, tolerari debet, ne alienus quispiam fiat à
Christo. De hoc Paulus dicebat: *Quis separabit nos à charitate Christi? an tribula-
tio? an angustia? an fames? an periculum? an gladius?* Hoc modo loquuntur omnes
qui Christo sunt fideles. Est enim fidelitas donum aliquod, quo discernitur
inter bonos & malos. Cuncta enim alia exercitia possunt facere tam boni,
quam mali. Possunt enim æque ieiunare, possunt orare, possunt elemoly-
nam dare. Vnum duntaxat est quo seruus malus à bono discernitur, quia
domino suo malus seruus non potest esse fidelis. Quæ autem nostra est fide-
litas erga Dominum Deum nostrum? Quantula est & quam cito deficit? Non
igitur gloriemur de fidelitate amoris erga Christum, quandoquidem fide-
litem nostram bestia, puta canes superant. Illi enim dominos suos se-
quantur per spinas & dumeta per ignem & aquam, & diuidi nolunt. Imo
fugatus à domino & abactus, mox reuertitur, & domini querit gratiam.
Quid nos huic bestia simile aliquando fecimus? Blanditur nobis, irascitur
nobis Deus, perinde tamen nos blandientem despiciamus vt terrentem.

Secundo, fidelis amor non lassatur. *Lassati*, inquiunt quidam, *sumus in via
inquitatis* at in amore Dei lassari nemo potest. Quicumque enim Deum dili-
git, minus eum diligit, quantumuis diligit, quam est diligendus. Imo qua
plus plusquam diligit, eo minus sibi videtur diligere. Ignis enim diuini a-
moris nunquam dicit (vt scriptum est) sufficit. Dicit Augustinus: Amantis
anxietas non finit eum dormire. Rectè non finit eum dormire. Cum enim
dormit amans, vt in Canticis dicitur, cor eius vigilat. Amor de quiete fit
inquit.

Augustin.

Deuter. 10.

Augustin.

Quomodo fi-
deliter dili-
gendus sit
Deus.

Cant. 7.

Rom. 8.

Fidelitas vi-
discernatur
inter bonos
& malos.

Canum fide-
litas quoniam
hominis su-
peret fide-
litem.

Sepien. 5.
Amorem fi-
delem non
lassat.
Prover. 10.
Augustin.

Cant. 7.

inqui-
bricit,
rit, sal-
litudo
uuncu-
uitit.
chel.
uitus.
æstus.
flaqui-
tamen
tur ei
fatiga-
eadem
deside-
datur
quod
tione
ra pro-
honor-
lesta s-
sunt,
num
dana-
que n-
sentia
huius
Quap-
quis
aur no-
Ter
omnes
stanc-
tit. Il-
Qu-
naque
mille
Nam
Deo r-
ritum
feru-
um &
ille of-
non
fius q-
us per-

inquietior. Quies, hoc est, ocium amanti est afflictio. Qui enim gustu inebriatur amoris, ad omne opus hilarescit: sæpe quidem dolet, sed non sentit, laborat, sed non lassatur, deridetur, sed non aduertit. Habes huius similitudinem in Iacob patriarcha, dum esset iunior Rachel amabat filiam auunculi sui. Pro qua patri ut illam obtinere mereretur, septem annis seruitit. Nondum tamen obtinuit, sed primo Lya illi apposita est, deinde Rachel. Pro qua septem alijs annis seruitit. Cuiusmodi autem eius fuerit seruitus, ipse postea exprobrans auunculo suo retulit: Die noctuque, inquit, æstu vrebam & gelu, fugiebat somnus ab oculis meis: & alia grauiam, molesta que, quæ ibi recensuit (vt Genesis habet) per viginti annos tolerata. Vbi tamen dicitur, quod bis septem anni quibus pro Rachel seruitit, videbantur ei dies pauci præ amoris magnitudine. Quid ergo facit amor Dei? Num fatigat? Num lassat? Si enim hæc carnalis potest amor, nunquid Dei amor eadem non potest? Si tot tantosque fert homo labores pro vnius creaturæ desiderio & amore, indignus est creator, cui tantus, imo cui maior impendatur amor? An impotens fortasse est Dei amor aut insuauis, qui non possit, quod seculi, carnisque potest amor? Si pro lucro temporali, si pro delectatione carnis tanta sustinet homo, nunquid pro æterna vita, nunquid minor pro regno tolerabit calorum? Si vt ea, quæ hic impure & plerunque inhonestè amat, obtineat homo, labores & ærumnas sustinet, nec tamen molesta se conqueritur pati, nec insuauia quæ patitur, ducit: quomodo grauiam sunt, quæ pro Deo quis patitur? Non aliam hic video rationem, quare vnum ferre suauiter se quis dicat, aliud grauate, nisi quia vnum, hoc est, mundana diligit, aliud, id est, Deum non diligit. Sunt namque multa plura absque numero, quæ onera amoris diuini dulcia faciunt & releuant, vt non sentiantur, quam sint in cupiditate bonorum temporalium, pro quibus huius mundi amatores grauiam & molesta ferunt non sentientes molestiam. Quapropter non insipienter beatus dicit Gregorius: Poena interrogat, si quis Deum veraciter amat. Qui enim perfecte amat, poenam ac laborem aut non sentit, aut non æstimat.

Quies cuiusmodi amanti sit afflictio.

Genes. 29.

Genes. 31.

Amoris diuini onera quam releuat.

Gregor.

Cant. 8.

Augustin.

Amorē Dei peregrino non velle misceri amor.

Hierem. 1.

Math. 6.

Perseueratē diligendum esse Deum.

Tertio, amorem fidelem thesaurus nullus superat. Si dederit, inquit, homo omnem substantiam domus suæ pro dilectione, quasi nihil despiciet eam, scilicet substantiam domus, præ nobilitate & excellentia dilectionis quam comparat. Illud enim vnicuique est thesaurus, quod quis maximè amat.

Quarto, amori extraneo non vult misceri amor Dei. Neque enim fas est naque possibile, vt terrena celestibus, ima summis, spiritualibus carnalia miscantur. Mulier suo viro fidelis, non alium amat, quam suum vicum. Nam si amat alium, iam non amat suum. Et de anima peccatrice, atque à Deo recedente per Hieremiam dicit Dominus: Quomodo fronte tua mulier vitium suum, sic contempsit me domus Israel. Nemo igitur duobus potest dominis seruire: nemo Deum & diabolum potest audire. Nemo diligere potest Deum & diabolum, hoc est, delectationes carnis, voluptates & honores, quas ille offert. Purè igitur Deus diligatur oportet, & sine socio, propter se, & non propter aliud: ne illud aliud propter quod Deum diligimus, preciosius quam Deum, imo pro Deo nobis faciamus. Tertio, diligendus est Deus perseueranter. Quod quidam putant esse nobis dictum, cum ex tota mente iube-

GGGG

te iube-

T. VI
21

te iubemur diligere. Quod enim mente aut intellectu haeret, firmiter acper-
 feueranter haeret. Tota igitur mente, & totis viribus diligit, qui nunquam
 non diligit. Tamen filij charissimi, quomodoquaque haec verba exponan-
 tur, hoc vobis tenendum est, vt Deum ita bonum, ita potentem, ita sapien-
 tem, ita dignum aestimetis, vt pro nulla re creata illum relinquatis. Om-
 nia quae in mundo sunt, & vniuersum mundum ipsum contemnatis potius
 & amittatis, quam vt Deum offendatis. Penas & mortem potius sustineatis,
 quam Deum offendere consentiatis peccato. Si mundum lucrari possitis v-
 niuersum vno peccato, potius mundum cum omnibus quae in mundo sunt,
 finatis perire & perdi, quam vt peccetis. Videte igitur, quanta esse debet vo-
 bis charitas, quanta fidelitas ad Deum. In omni actione vestra, in omni-
 uentum, primum quod in omni re interrogetis, primum quod a vobis solici-
 tudinem exigit aut curam, sit, an offendatur Deus aut proximus. Si Deus of-
 fenditur, nulla sit cum eadem re posthac vobis communio. Si proximus
 offenditur, videndum iterumque discutiendum, propter quid offendatur, &
 si offensio tolli possit abique offensione Dei. Si enim quid egeris aut omis-
 ris propter amorem proximi, aut ne offendatur proximus, & per hoc of-
 fendis Deum, non recte facis: sed omnino cauere te decet, ne cesses, ne in
 hoc quod offendis Deum, optes placere proximo. Omnino, inquam, caue,
 ne Deo offenso studeas homini placere: quin potius vniuerso velis mando
 displicere, atque insensum habere omnem hominem, ne tibi iratum ha-
 beas Deum. Porro si cum diuina stare potest amicitia, vt caueas offende-
 re hominem, omnibus id modis cura, ne proximum offendas, & Deum ni-
 hilo secius propitium, misericordem & amicum retineas. Filij charissi-
 mi de diuina dilectione quantum capere potestis, hoc vobis puto satis so-
 re, vt discatis Dei mandata agnoscere & seruare, discatis desideria vestra
 mortificare, atque in vobis eadem occidere, nullum illis tribuendo consen-
 sum, discatisque Deo in omnibus obedire, atque vos eiusdem beneplacito
 resignare. Haec enim est charitas, vt Dei seruetis mandata. Et Dominus: Si
 inquit, diligitis me, mandata mea seruare. Viuite igitur in fide sanctae Ec-
 clesiae, & quae vltra caput vestrum sunt, nolite discere, aut curiosissime
 ri. Satis vobis sit scire quae Ecclesia credit, & eadem credere. Quae si quoque
 non ad plenum capitis, aut nescitis quid Ecclesia credit, nolite disputare,
 nolite contendere, sed generatim in omnibus assenerate ea, quae credenda
 monet Ecclesia, eadem vos credite. Nolite Deum tentare, nolite experi-
 menta in his quae fidei sunt, petere. Omnia committite Christo & matri
 sanctae Ecclesiae, cuius estis filij & filiae. Et hoc modo in simplicitate vi-
 uite fidei, quamdiu aliud a vobis Deus non requirit. Humiliter quo-
 que semper de vobis, sublimiter vero de proximo sentite,
 atque in gloriam Dei quicquid agitis, dicitis accogi-
 tatis dirigite: qui est benedictus in secula,
 Amen.

Amorem
Dei in multis
peccatis & af-
flictionibus
praefertendum.

In omni a-
ctione quid
primum sit
curandum.

Amoris Dei
iudicia qua-
nam sint.

Ioan. 14.
Quomodo in
simplicitate
fidei sit viu-
endum.

Simplicitati
fidei quate-
nus inhaeren-
dum.
1. Cor. 13.

DOMI-